

Informacija o refundaciji godišnjih kontribucija za 2023. godinu iz Programa Unije u okviru IPA III

Na putu pristupanja Evropskoj uniji (EU) Crna Gora učestvuje u programima koji su namijenjeni daljem napretku države u različitim oblastima od ključnog značaja za punopravno članstvo. Programi Unije, kao jedan vid podrške EU jačanju specifičnih oblasti, namijenjeni su sektorima nauke, kulture, obrazovanja, zapošljavanja, preduzetništva, inovacija i slično.

Potpisivanjem međunarodnog Sporazuma između Vlade Crne Gore (resornog ministarstva/nadležne uprave za oblast u kojoj se sprovodi Program Unije) i Evropske komisije (EK), Crna Gora preuzima obavezu učešća u konkretnom programu tokom sedmogodišnjeg perioda koji se vezuje za finansijsku perspektivu (2014-2020. i 2021-2027.), a za šta postoji obaveza uplate godišnjih kontribucija (tzv. entry ticket) budžetu EU tokom cijelog perioda. Sporazumom je predviđena mogućnost refundacije dijela plaćene kontribucije, koji varira u prosjeku od 45% do 50%.

Sprovođenje samog programa se odvija u centralizovanom sistemu u kojem je EK odgovorna za finansijsko upravljanje, pripremu i objavu konkursa, evaluaciju i selekciju dostavljenih ponuda, pripremu i potpisivanje ugovora, kao i praćenje realizacije projekata, dok resorno ministarstvo/uprava za oblast iz koje se sprovodi program ima funkciju koordinatora na državnom nivou.

Obaveza uplate kontribucija se realizuje na godišnjem nivou i u iznosima unaprijed definisanim sporazumima. Kada je u pitanju refundacija dijela plaćenih kontribucija, Direktor za upravljanje strukturama pretpristupne podrške EU Ministarstva finansija je nadležno tijelo, kao tijelo koje je u sistemu indirektnog upravljanja nadležno za finansijsko upravljanje IPA programima. Resorna ministarstva/uprave, nakon potpisivanja sporazuma, na godišnjem nivou dobijaju tzv. debitne note, koje predstavljaju zahtjeve za uplate godišnjih kontribucija. Nakon realizacije plaćanja, resorno ministarstvo/uprava dostavlja kopiju debitne note i swift izvještaja (kao dokaza o plaćanju) Direktoratu za upravljanje strukturama pretpristupne podrške EU, koji dalje sprovodi proceduru refundacije dijela plaćenih kontribucija od strane EK.

Sedmogodišnji period 2021-2027. IPA III perspektive donosi određene izmjene u pogledu refundacije dijela plaćenih godišnjih kontribucija, na način da je uvedena procedura zaključivanja ugovora sa jednim organom na nivou državne uprave. Ovaj ugovor predstavlja osnov za slanje zahtjeva za refundaciju dijela plaćenih godišnjih kontribucija.

Imajući u vidu da je Direktor za upravljanje strukturama pretpristupne podrške EU Ministarstva finansija nadležan za slanje zahtjeva za refundaciju dijela plaćenih godišnjih kontribucija, a poštujući ulogu Direktora u sistemu indirektnog upravljanja, ugovor ispred Vlade potpisuje ministar finansija, dok će Direktor za upravljanje strukturama pretpristupne podrške EU nastaviti sa realizacijom aktivnosti u domenu svojih nadležnosti, a sve u cilju povlačenja što većeg dijela dostupnih sredstava po osnovu refundacije dijela plaćenih godišnjih kontribucija.

Važno je istaći da, **u slučaju kašnjenja sa uplatom godišnjih kontribucija u skladu sa rokovima iz dostavljenih debitnih nota, EK obračunava zateznu kamatu, koja predstavlja trošak na teret budžeta.** Dodatno, na osnovu važeće finansijske regulative, EK primjenjuje i mogućnost prinudne naplate po osnovu dugovanja usljed neplaćenih godišnjih kontribucija od strane države i to na način da se sporni iznosi potraživanja naplaćuju iz sredstava koja su Crnoj Gori na raspolaganju kroz IPA, odnosno kroz pojedinačne programe koji se finansiraju iz IPA sredstava, što predstavlja značajan problem za indirektno upravljanje IPA programima, jer se time ugrožava sprovođenje pojedinačnih ugovora i dovodi se u pitanje efikasnost rada svih tijela koja su dio sistema indirektnog upravljanja IPA sredstvima.

Ukupan iznos plaćenih godišnjih kontribucija za 2023. godinu iznosi 2.265.226,21€, od čega je iznos od 2.264.961,63 € plaćeno učešće, **dok je iznos od 264,58 plaćena zatezna kamata zbog kašnjenja u plaćanju prema Evropskoj komisiji.**

Ugovorom koji će biti potpisan je definisan maksimalni iznos refundacije od strane Evropske unije - 660.000,00 €, koji će predstavljati direktan prihod budžeta. U tabeli u nastavku je dat pregled Programa Unije u kojima Crna Gora učestvuje i iznos plaćenih godišnjih kontribucija za 2023. godinu, kao i iznos sredstava koja će biti refundirana iz podrške EU:

Program Unije	Resorno ministarstvo	Iznos godišnje kontribucije za 2023. godinu (€)	Iznos refundacije (€) ¹
Horizon 2020	Ministarstvo nauke, prosvjete i inovacija	2.043.346,63	549.192,50
Single Market Programme	Ministarstvo ekonomskog razvoja	40.890,00	20.445,00
Creative Europe	Ministarstvo kulture i medija	63.296,61 ²	31.553,00
EaSI	Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga	25.073,97 ³	12.500,00
Customs	Poreska uprava	9.175,00	4.587,50
Fiscalis	Uprava carina	8.444,00	4.222,00
Digital Europe	Ministarstvo javne uprave	75.000,00	37.500,00
Ukupno		2.265.226,21	660.000,00

¹ U skladu sa odredbama ugovore, član 3 posebnih uslova, maksimalan iznos koji može biti refundiran od strane EU jeste 50% plaćene godišnje kontribucije za 2023. godinu. Imajući u vidu maksimalan ukupan iznos opredijeljen od strane EU za potrebe Programa Unije, a uzevši u obzir da je iznos kontribucije za program HORIZON najveći, za navedeni program će biti izvršena refundacija od cca. 26% plaćene godišnje kontribucije.

² Godišnja kontribucija za 2023. godinu iznosila je 63.106,00 €. Naime, u plaćeni iznos uključena je zatezna kamata od 190,61 € zbog kašnjenja u plaćanju.

³ Godišnja kontribucija za 2023. godinu iznosila je 25.000,00 €. Naime, u plaćeni iznos uključena je zatezna kamata od 73,97 € zbog kašnjenja u plaćanju.